

УДК: 351

DOI: <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2019-2/1-76-83>

Кропивницький Віталій Станіславович, кандидат технічних наук, генерал-майор служби цивільного захисту, Начальник, Український науково-дослідний інститут цивільного захисту, вулиця Рибальська, 18, Київ, 01011, +38 (044) 280-18-01, e-mail: undicz@dsns.gov.ua.

ORCID: 0000-0002-3527-7283

Жукова Ірина Віталіївна, кандидат наук з державного управління, доцент, Виконавчий директор Президії Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, старший науковий співробітник відділу публічного управління цивільним захистом Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту, вулиця Рибальська, 18, Київ, 01011, 063-951-78-55, e-mail: irina_pravo@ukr.net.

ORCID: 0000-0003-4927-0610

ВИВЧЕННЯ ТА АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ ЗАПИТІВ ГРОМАДЯН ДЛЯ КОРИГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ РІШЕНЬ

Анотація: У статті обґрунтовано пріоритетні напрями та інструменти щодо удосконалення механізму прийняття державних рішень, шляхом урахування соціальних запитів різних верств населення. Установлено, що серед ключових засад формування саморегульованої системи механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні, стоїть принцип соціальної відповідальності держави перед громадянином, а також, наявність механізму індивідуальної, або колективної, відповідальностей членів саморегульованої системи. Запропоновано авторське трактування структури основних етапів становлення соціально-громадянського потенціалу державного розвитку. Обґрунтовано, що перебіг соціально-економічних процесів в Україні, на сучасному етапі, характеризується високою динамікою процесів розвитку, що обумовлені посиленням співробітництва державних службовців в національному і інтернаціональному масштабах, складністю інтеграційних і глобалізаційних процесів, підвищенням ролі інноваційних орієнтирів реформування державного управління. Трансформаційні процеси у публічній службі передбачають не тільки перенесення позитивного закордонного досвіду у процес здійснення реформ щодо механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні, а й пристосування їх до специфіки соціально-економічної ситуації в Україні.

Діяльність державних службовців щодо формування механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні повинна здійснюватись у конкретному соціальному середовищі, тому держава не

може ігнорувати інтереси суспільства. Стабільність суспільства стає необхідною умовою стійкого розвитку системи державного управління. Особливо, це стосується такої складної проблеми, як забезпечення належного рівня теоретико-практичних знань державних службовців щодо механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні.

Ключові слова: державна політика, саморегульована система комунікації, соціальні запити населення.

Kropivnitsky Vitaliy Stanislavovich, Candidate of Science in Technology, Major General of the Civil Protection Service, Head, Ukrainian Research Institute of Civil Protection, 18 Rybalska St., Kyiv, 01011, +38 (044) 280-18-01, e- mail: undicz@dsns.gov.ua.

ORCID: 0000-0002-3527-7283

Zhukova Irina Vitalyevna, Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Executive Director of the Presidium of the Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration, Senior Researcher at the Department of Public Management of Civil Protection of the Ukrainian Civil Defense Research Institute, 18 Rybalska St., Kyiv, 01011, e-mail: irina_pravo@ukr.net.

ORCID: 0000-0003-4927-0610

STUDING AND ANALYSIS OF SOCIAL REQUESTS OF CITIZENS FOR ADJUSTING STATE DECISIONS

Summary: The article substantiates the priority directions and tools for improving the mechanism of making state decisions, taking into account social requests of different sections of the population. It is established that among the key principles of forming a self-regulating system of mechanisms and channels of civil influence on public policy in Ukraine is the principle of social responsibility of the state to the citizen, as well as the presence of a mechanism of individual or collective responsibility of members of the self-regulatory system. Author's interpretation of the structure of the main stages of formation of social and civil potential of state development is proposed. It is substantiated that the course of socio-economic processes in Ukraine, at the present stage, is characterized by a high dynamics of development processes due to increased cooperation of civil servants in national and international mass media, the complexity of integration and globalization processes, increasing the role of innovative guidelines for reforming public administration. Transformation processes in the public service predict not only the transfer of positive foreign experience in the process of reforming the mechanisms and channels of civil influence on public policy in Ukraine, but also adapting them to the specifics of the socio-economic situation in Ukraine.

The activities of civil servants in shaping mechanisms and channels of civic influence on public policy in Ukraine should be carried out in a concrete social environment, so the state can not ignore the interests of society. Stability of society becomes a prerequisite for sustainable development of public administration. This is especially true of such a complex problem as ensuring an adequate level of theoretical and practical knowledge of civil servants regarding the mechanisms and channels of civilian influence on public policy in Ukraine.

Key words: state policy, self-regulating system of communication, social demands of the population.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні, загальною світовою тенденцією є своєрідне дрейфування від децентралізованої моделі управління державним сектором до дуальної, а, також, централізованої, що їй властива підпорядкованість центральному органу управління, з чіткою стратегією розвитку державного сектору, орієнтованою на його фінансову ефективність, при високому рівні корпоратизації та інтеграції (консолідації) підприємств та їх корпоративного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Аналіз наукової літератури щодо досліджуваного питання засвідчив, що соціальні запити громадян щодо рівня комунікативної ефективності органів державної влади є комплексним явищем, що може розглядатися з точки зору правових, організаційних, економічних, культурних, професійних, морально-етичних, соціокомунікативних аспектів. У зв'язку з цим, вивчення та аналіз соціальних запитів громадян для коригування державних рішень, як важлива частина формування комунікативної ефективності публічного управління, покликані забезпечити різноманітні ефекти в громадянському суспільстві, серед яких:

формування усвідомлення громадянами окремих питань державної політики; поширення інформації серед громадян про особливості та переваги органів державної влади у прийнятті рішень про державне управління;

розвиток та зміна іміджу комунікативного сприйняття діяльності органів державної влади;

об'єднання іміджу влади з особливими почуттями та емоціями;

створення колективних норм підтримки, або недовіри до установ державної влади; радикальна зміна типу поведінки громадян, внаслідок отримання відповідної інформації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) - вивчення та аналіз соціальних запитів громадян для коригування державних рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Громадський сектор

виступає, з одного боку, як інституціональна оболонка функціонування всього соціально-економічного середовища, а з іншого боку, як окрема сфера господарювання, головним суб'єктом в якій є держава. Саме через процеси державно-громадянської комунікації, практика публічного спілкування може допомогти створити певне уявлення про існування спільного блага (що має загальноприйняте значення), сумісного з соціальним плюралізмом (безліч конкретних цінностей). Це, в свою чергу, підвищує вимоги щодо професіоналізму громадських організацій як основного інструменту державно-громадянського діалогу та є перспективним напрямом для подальших наукових розвідок.

Оскільки державні товари та послуги сприймаються індивідуально і часто залежать від того, хто їх виробляє та надає, великого значення набувають якісні характеристики конкурентів комунікативного середовища взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Якісна інформація є сукупністю суб'єктивних оцінок, тому що відображає неформалізовані параметри. Вона може бути доповнена відгуками громадян-споживачів, клієнтів, які отримують державні послуги, незалежних експертів.

З огляду на це, постає завдання розбудови сучасної, соціально орієнтованої держави, успіх якої забезпечується такими вагомими факторами, як знання бажань та потреб громадян, швидке та гнучке реагування на їх вимоги. Це забезпечується завдяки вивченню можливостей та ефективному використанню різних методів, форм та способів просування державних товарів та послуг, формуванню попиту існуючих та потенційних споживачів на засадах публічного маркетингу, що актуалізує досліджувану проблему. Розроблено класифікаційну структуру основних етапів становлення соціально-громадянського потенціалу державного розвитку (див. Рис. 1).

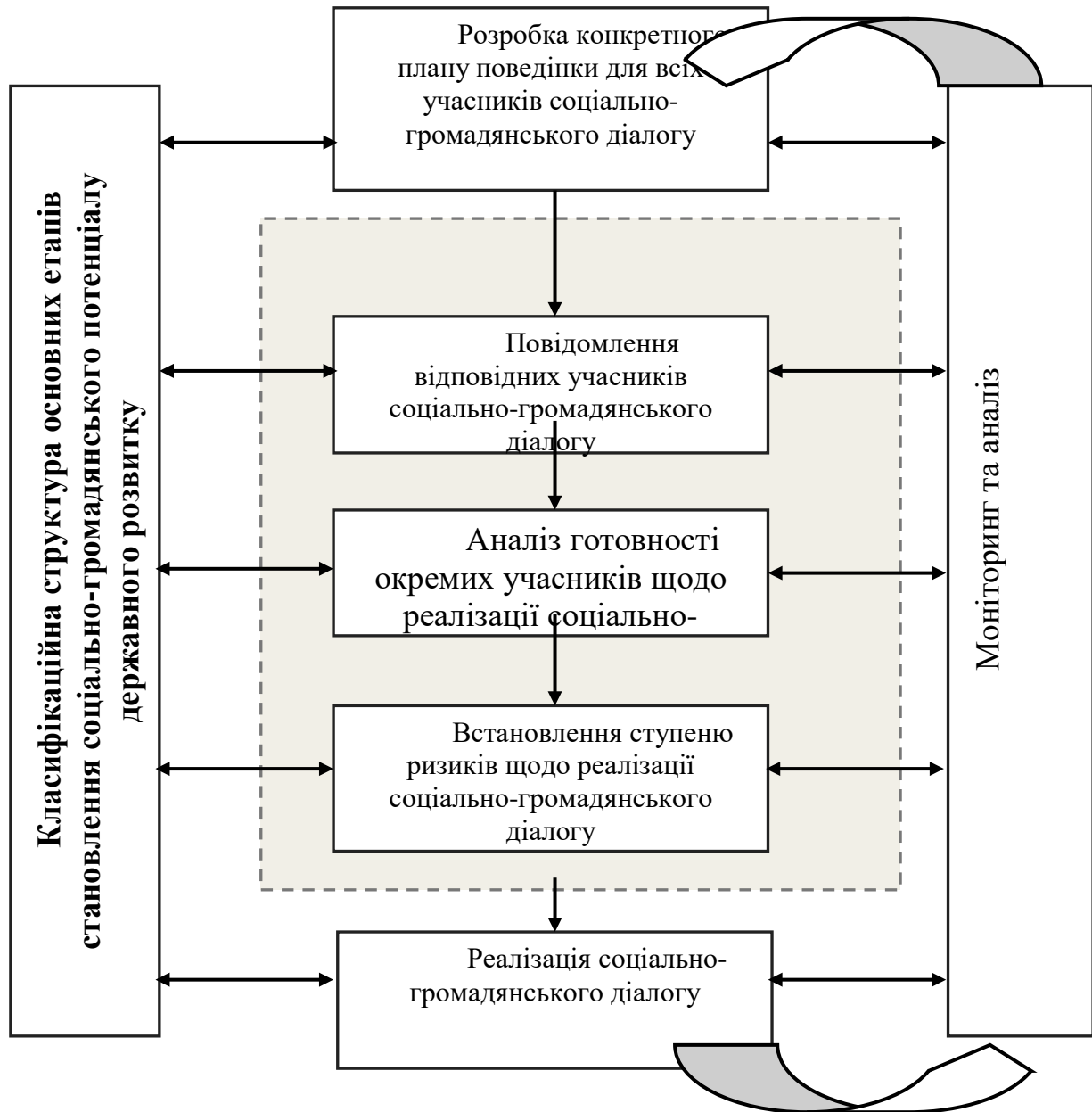

Рис. 1. Класифікаційна структура основних етапів становлення соціально-громадянського потенціалу державного розвитку

Джерело: результати авторського дослідження

Важливими аспектами вивчення та аналізу соціальних запитів громадян для коригування державних рішень є наступні:

1. Оптимізація електронної системи документообігу в Центральних органах виконавчої влади (далі - ЦОВВ).
2. Підвищення ролі міністерств у державній політиці.
3. Делегування прав від КМУ до міністерств та ЦОВВ .
4. Створення у ЦОВВ “команд реформ”.

5. Забезпечення достатньої ресурсної спроможності всього вищезазначеного [1].

Стратегічне планування механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні, запровадження новітніх моделей реалізації системних реформ стають можливими завдяки активізації участі громадськості, що забезпечується відповідними комунікативними інструментами.

У даному відношенні, особливої ваги набувають питання нормативно-правового забезпечення принципів та механізмів реалізації механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні. На сьогодні, вони регламентуються законами України: «Про звернення громадян» від 2 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР [2], «Про державну таємницю» від 21 січ. 1994 р. №3855-ХІІ [3], «Про об'єднання громадян» від 16 черв. 1992 р. №2460-ХІІ [4], «Про науково-технічну інформацію» від 25 черв. 1993 р. №3322-ХІІ [5], «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства України на 2007-2015 роки від 9 січ. 2007 р. № 537-V [6], «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листоп.1992 р. №2782-ХІІ [7], «Про електронний цифровий підпис» від 22 трав. 2003 р. №852-IV [8] та ін.

Назви нормативно-правових актів свідчать про те, що механізми та канали громадянського впливу на публічну політику в Україні ще не стали базовою засадничою концепцією в державній політиці. Кожен з документів торкається лише окремого аспекту взаємодії органів державної влади із громадськістю та засобами масової інформації, а не всього комплексу інституційних, правових, організаційних, методичних та інших напрямів роботи.

Серед ключових засад формування саморегульованої системи механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні, стоїть принцип соціальної відповідальності держави перед громадянином, а, також, наявність механізму індивідуальної, або колективної, відповідальностей членів саморегульованої системи [9, с. 10].

Принципи сталого розвитку включені в усі компоненти процесів об'єднання та інституційного зміцнення механізмів та каналів громадянського впливу на публічну політику в Україні. Сталість вимагає інтеграції та збалансування економічних, територіальних, соціальних і екологічних цілей громадянського впливу на публічну політику в Україні.

Громадянський вплив на публічну політику в Україні, *перш за все, реалізується через надання органами державної влади державних послуг населенню. Не секрет, що, сучасний стан надання адміністративних послуг характеризується багатьма недоліками об'єктивного та суб'єктивного характеру. Окремі проблеми зумовлені недосконалим законодавством, що не завжди враховує потреби та інтереси приватних осіб при регулюванні їх відносин з адміністративними органами.*

Серед таких недоліків можна виділити:

- акти чинного законодавства передбачають наявність необґрунтованих видів адміністративних послуг;
- «подрібнення» адміністративних послуг на окремі платні послуги;
- перекладання обов'язків адміністративних органів щодо збирання довідок, візувань, погоджень на приватних осіб;
- необґрунтована платність окремих видів адміністративних послуг;
- необґрунтовано високі розміри плати за окремі види послуг;
- обмеженість днів та годин прийому громадян;
- проблеми доступу до інформації, необхідної для отримання адміністративних послуг;
- необґрунтовано великі строки для надання окремих послуг;
- суперечливе правове регулювання та неналежне регулювання процедурних питань.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, природа державно-громадянської комунікації в Україні занадто складна, за своєю суттю, щоб унормувати коло пов'язаних з нею правовідносин лише шляхом законодавчого урегулювання. Для нашої держави надзвичайно актуальною є проблема мотивації діяльності чиновника з великим обсягом дискретних повноважень та мізерним рівнем заробітної платні щодо формування, по-справжньому, людино-орієнтовної державно-громадянської комунікації, шляхом пропагування несприйняття будь-яких проявів порушення принципів демократії у повсякденній життєдіяльності суспільства.

Література:

1. Інф.-аналіт. система «Громадянське суспільство і влада». – Консультації з громадськістю. – Режим доступу: <http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/discussion/ovv/>.
2. Про звернення громадян [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР (редакція від 9 черв. 2013 р., підстава 245-18). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про державну таємницю [Електронний ресурс] : Закон України від 21 січ. 1994 р. №3855-ХІІ (редакція від 2 берез. 2014 р.). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
4. Про об'єднання громадян [Електронний ресурс] : Закон України від 16 черв. 1992 р. №2460-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2460-12>.
5. Про науково-технічну інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 25 черв. 1993 р. №3322-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/annot/3322-12>
6. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства України на 2007–2015 роки [Електронний ресурс] : Закон України від 9 січ. 2007 р. № 537-V. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
7. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 16 листоп.1992 р. №2782-ХІІ (редакція від 28 лип. 2013 р.). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.
8. Про електронний цифровий підпис [Електронний ресурс] : Закон України від 22 трав. 2003 р. №852-IV (редакція від 18 жовт. 2012, підстава 5284-17). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-15>.

9. Журина И. Г. Гражданско-правовой статус саморегулируемых организаций в Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Журина Ирина Геннадьевна. — М., 2009. — 25 с.

References:

1. Inf.-analit. systema «Hromadianske suspilstvo i vlada». Konsultatsii z hromadskistiu [Inf. analytical system "Civil Society and Power". Public consultations]. *civic.kmu.gov.ua*. Retrieved from <http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/discussion/ovv/> [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy “Pro zvernennia hromadian” : vid 2 zhovtnia 1996 r., № 393/96-VR [Law of Ukraine “On citizens' appeals” from October 2 1996, № 393/96-VR]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainy “Pro derzhavnu taiemnytsiu” : vid 21 sichnia 1994 r., № 3855-XII [Law of Ukraine “On the state secret” from January 21 1994, №3855-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy “Pro obiednannia hromadian” : vid 16 chervnia 1992 r., № 2460-XII [Law of Ukraine “On Citizens' Associations” from June 16 1992, № 2460-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2460-12> [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy “Pro naukovo-tekhnichnu informatsiiu” : vid 25 chervnia 1993 r., № 3322-XII [Law of Ukraine “On the scientific and technical information” from 25 June 1993, № 3322-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/anot/3322-12> [in Ukrainian].

6. Zakon Ukrainy “Pro osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva Ukrainy na 2007–2015 roky” : vid 9 sichnia 2007 r., № 537-V [Law of Ukraine “On the basic principles of the development of the information society of Ukraine for 2007-2015” from January 9 2007, № 537-V]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16> [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy “Pro drukovani zasoby masovoi informatsii (presu) v Ukraini” : vid 16 lystopada 1992 r., № 2782-XII [Law of Ukraine “On printed mass media (press) in Ukraine” from November 16 1992, № 2782-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2782-12> [in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy “Pro elektronnyi tsyfrovyi pidpys” : vid 22 travnia 2003 r., № 852-IV [Law of Ukraine “On electronic digital signature” from May 22 2003, № 852-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-15> [in Ukrainian].

9. Zhurina, I. G. (2009). Grazhdansko-pravovoy status samoreguliruemyykh organizatsiy v Rossiyskoy Federatsii [Civil-law status of self-regulatory organizations in the Russian Federation]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moscow [in Russian].